

Ob volitvah v Državni zbor smo pri Narobe blogu in Društvu parada ponosa v okviru iniciative Mavrični glas pripravile_i vprašanja o človekovih pravicah LGBTIQ+ ljudi v Sloveniji. Prvi sklop sestavlja sinteza informacij z najbolj perečih področij. Drugi sklop sestavljajo kratka vprašanja o stališčih strank in list do nekaterih tem, ki so po naših informacijah pomembne za LGBTIQ+ ljudi.

Prosimo vas, da nam odgovore na vprašanja pošljete **do 12. 4. 2022 na narobe@legebitra.si**. V imenu uredništva Narobe bloga in Društva Parada ponosa se vam že vnaprej zahvaljujemo.

1. sklop: Informacije o temah, pomembnih za LGBTIQ+ ljudi

Opis stanja na področju LGBTIQ+

Enakost in enakopravnost LGBTIQ+ ljudi se je v Sloveniji v zadnjih 20 letih izboljšala, k čemur je prispevalo predvsem skoraj štiridesetletno neutrudno delo številnih civilnodružbenih organizacij, skupin in posameznic_kov ter njihovih zaveznic_kov. Še vedno pa LGBTIQ+ ljudje niso enakopravno obravnavani v zakonodaji, pogosteje so tarča diskriminacije, nasilja in neenakih možnosti s strani družbe in sistema. Evropska unija je v zadnjih desetletjih naredila pomembne korake na področju sprejemanja politik in ukrepov, ki zagotavljajo enake možnosti LGBTIQ+ ljudem in naslavljajo diskriminacijo in nasilje, ki ju ti ljudje doživljajo. Leta 2020 je Evropska komisija tako sprejela prvo Strategijo EU za enakost LGBTIQ-oseb¹.

Istospolna partnerstva so urejena v ločenem zakonu, ki je sicer odpravil neenako obravnavo v več kot 250 pravnih stanjih², vendar je obdržal izključenost istospolnih parov iz postopkov skupne posvojitve in dostopa do oploditve z biomedicinsko pomočjo samo na podlagi spola oz. spolne usmerjenosti.

Transspolni ljudje se v družbi še vedno soočajo z visoko stopnjo diskriminacije in nesprejemanjem, prav tako področje pravnega priznanja spola ni urejeno v skladu

---

¹ Strategija za enakost LGBTIQ oseb v Evropski uniji; dostopno prek: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/IP_20_2068

² Pravni položaj istospolnih partnerstev in starševstva v Sloveniji; dostopno prek: <https://lgbtpravice.si/wp-content/uploads/2019/10/Pravni-polozaj-istospolnih-partnerstev-in-starsevstva.pdf>

s smernicami Sveta Evrope.³ V kontekstu izkušenj z zdravstvenim sistemom transspolni ljudje in strokovnjaki_nje iz nevladnih organizacij izpostavljajo predvsem sledeče negativne izkušnje: 1) nejasnosti postopka medicinske tranzicije, 2) manko možnosti v samem postopku, 3) dolgotrajnost postopkov, ter 4) psihiatrizacijo in psihologizacijo.⁴

Epidemija COVID-19 je še dodatno poslabšala socialno in ekonomsko stisko še posebej transspolnih ljudi, kot tudi dostop do specifičnih postopkov medicinske tranzicije.⁵

V veliki meri nevidno in nepoznano med medicinsko stroko je tudi **področje interspolnosti**. Interspolnim ljudem namreč ob rojstvu pogosto ni mogoče pripisati spola na podlagi obstoječega medicinskega razumevanja spolov. V kolikor je to področje poznano, je popolnoma medikalizirano v smislu takojšnje operative "normalizacije"/"korekcije" spolnih značilnosti (npr. genitalij), ki je nenujna in neutemeljena operacija in lahko povzroča trajne negativne posledice na telesnem in duševnem zdravju interspolnih ljudi.⁶

Sprejemanje LGBTIQ+ ljudi se je v družbi v zadnjih letih povečalo. To kažejo tako raziskava Slovenskega javnega mnenja⁷ kot druge. Še vedno pa obstajajo precejšnje razlike med Ljubljano in ostalo Slovenijo, zlasti podeželjem, kot tudi med samimi identitetami; transspolnost je deležna več nerazumevanja s strani družbe.⁸ Raziskave nakazujejo tudi, da si več kot ena tretjina LGBTIQ+ ljudi v Sloveniji ne upa živeti razkrito.⁹

---

³ Pravno priznanje spola v Sloveniji – Smernice za uresničevanje spoštovanja človekovih pravic transspolnih in cispolno nenormativnih oseb; dostopno prek: <https://lgbtpravice.si/wp-content/uploads/2019/10/Pravno-priznanje-spola-v-Sloveniji-FIN.pdf>

⁴ Transspolne osebe v obdobju Epidemije covid-19: Dostop do zdravstvenih storitev; dostopno prek: <https://legebitra.si/wp-content/uploads/2019/08/TransBuddy-POROC%CC%8CILO.pdf>

⁵ Transspolne osebe v obdobju Epidemije covid-19: Dostop do zdravstvenih storitev; dostopno prek: <https://legebitra.si/wp-content/uploads/2019/08/TransBuddy-POROC%CC%8CILO.pdf>

⁶ Položaj interspolnih ljudi v medicinskih postopkih; dostopno prek: <http://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2021/01/Posebno-porocilo-Polozaj-interspolnih-ljudi-v-medicinskih-postopkih.pdf>

⁷ Zbirka podatkov SJM je dostopna prek: <https://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/serija/SJM/>

⁸ Sprejemanje z zadržkom: LGBT ljudje v Sloveniji; dostopno prek: https://legebitra.si/wp-content/uploads/2020/04/CIH-Slovenia_SLO.pdf

⁹ EU-LGBTI II Survey; dostopno prek: <https://fra.europa.eu/en/data-and-maps/2020/lgbti-survey-data-explorer>

Raziskava Mladina 2020 kaže, da se je v zadnjih 10-ih letih znatno povečalo sprejemanje istospolno usmerjenih ljudi med mladimi. To izkazuje podatek, da se je leta 2020 56,6 % mladih strinjalo s tem, da lahko istospolne_i partnerke_ji prav tako dobro vzgajajo otroke kot raznospolne_i partnerke_ji, v primerjavi z letom 2010, ko je tako razmišljajo zgolj 33,5 % mladih. Zanimivo je tudi, da se je v raziskavi zgolj slabih 60 % mladih opredelilo za popolnoma heteroseksualno spolno usmerjene.¹⁰ Raziskava nakazuje pozitiven družbeni trend sprejemanja med mladimi, istočasno pa ugotavljamo, da javne politike in širša družbena klima močno zaostajajo.

Slovenija ne beleži in ne spremlja kaznivih dejanj iz sovraštva (angl. hate crime), se pravi dejanj, storjenih na podlagi sovraštva do določenih osebnih okoliščin, zato tudi ne vemo, koliko homofobnih in transfobnih kaznivih dejanj je dejansko prijavljenih policiji, nevladne organizacije pa dobimo približno 5 prijav letno (večina anonimno).¹¹

Raziskave nakazujejo, da **so LGBTIQ+ mladi prav tako pogosteje tarča medvrstniškega nasilja**. Skoraj vsak tretji mlad LGBTIQ+ človek (29 %) poroča o doživljanju nasilja in/ali diskriminacije tudi v kontekstu šole oziroma fakultete¹². V šolah je homofobne in/ali transfobne opazke slišalo 38 % mladih LGBTIQ+ ljudi, v več kot polovici primerov pa šolsko osebje ni reagiralo. Zaskrbljujoč je podatek, da LGBTIQ+ mladi, ki doživljajo medvrstniško nasilje, so tarča zbadljivk in žaljivk, v večji meri ne nameravajo nadaljevati izobraževanja ali pa nameravajo opustiti trenutno izobraževanje,¹³ kar povečuje tveganje za slabšo zaposlitev, slabše plačane službe in slab ekonomsko-socialni položaj. Skoraj vsaka peta mlada LGBTIQ+ oseba navaja, da se počuti popolnoma nesprejeta s strani učiteljic_ev in drugih šolskih delavk_cev. V kontekstu izobraževalnega sistema mladi LGBTIQ+ ljudje izpostavljajo informiranost učiteljic_ev in drugih šolskih delavk_cev glede pravic

---

¹⁰ Mladina 2020 - Položaj mladih v Sloveniji; dostopno prek: https://mlad.si/e-katalogi/Mladina_2020/364/

¹¹ Poročilo monitoringa dejanj iz sovraštva; dostopno prek: <https://legebitra.si/2020/11/02/porocilo-monitoringa-dejanj-iz-sovrastva/>

¹² Vsakdanje življenje mladih LGBTIQ+ oseb v Sloveniji, ali: "To, da imam svoje jebene pravice!"; dostopno prek: https://www.ljublanapride.org/wp-content/uploads/2018/11/Vsakdanje-%C5%BEivljenje-mladih-LGBTIQ-oseb_eknjiga.pdf#page=1&zoom=auto,-74,848

¹³ LGBT mladi – Prebijmo molk v šolah; dostopno prek: https://legebitra.si/wp-content/uploads/2019/08/LGBT_mladi_porocilo_raziskave_2021.pdf

LGBTIQ+ oseb (57 %) kot dejavnik, ki bi jim omogočil, da bi kot LGBTIQ+ oseba v Sloveniji živel_a bolj udobno.¹²

V raziskavi Društva Parada ponosa so LGBTIQ+ mladi izpostavili ožjo družino kot prostor, ki je zanje z vidika izkušenj z nasiljem in/ali diskriminacijo eden izmed bolj nevarnih. Skorajda vsaka šesta oseba navaja, da so pri starših oziroma skrbnicah_kih popolnoma nesprejete. Le 61 % LGBTIQ+ mladih pa poroča, da se v svoji ožji družini še nikoli niso bale_i za svojo varnost. Med vključenimi primeri je namreč nemalo primerov izkušenj z odtegnitvijo finančne podpore in/ali (realiziranih) groženj, ki mlade LGBTIQ+ osebe vodijo v brezdomnost.¹² Mladi LGBTIQ+ ljudje doma doživljajo ekonomsko nasilje, kot je odrekanje materialnih dobrin, ki jim pripadajo, pogojevanje finančne podpore, odrekanje materialnih sredstev za preživetje ipd.¹⁴

---

¹⁴ LJUBO DOMA? - Bivanjske razmere LGBTIQ+ oseb v Sloveniji, dostopno prek: https://ljubljanapride.org/wp-content/uploads/2021/06/Raziskovalno-porocilo_web.pdf#page=16&zoom=auto,-74,245

2 del: Stališča do posameznih tem

1. Ali se vam zdi pomembno, da se v koalicijsko pogodbo zapiše spoštovanje človekovega dostojanstva pripadnic_kov različnih ranljivih družbenih skupin?

a. DA

b. NE

Obrazložitev:

2. Ali se vam zdi pomembno, da se za eno od tovrstnih skupin opredeli tudi LGBTIQ+ ljudi?

a. DA

b. NE

Obrazložitev:

3. V Sloveniji nimamo enotne nacionalne strategije na področju zagotavljanja enakih možnosti in naslavljanja diskriminacije na podlagi različnih osebnih okoliščin in njihovih presečnosti. Ali menite, da je taka nacionalna strategija potrebna?

a. DA

b. NE

Obrazložitev:

4. V Sloveniji nimamo zakonske definicije kaznivega dejanja, motiviranega s sovraštvom (angl. hate crime). Ali menite, da je zakonska definicija tovrstnih kaznivih dejanj potrebna?

a. DA

b. NE

Obrazložitev:

5. Ali bi podprle_i zakonsko prepoved nenujnih operacij na novorojenčkih in otrocih, katerih namen je "normalizacija" izgleda spolnih značilnosti (predvsem genitalij)? Gre za novorojenčke in otroke, ki jim ob rojstvu na podlagi spolnih značilnosti medicina ne more določiti spola v skladu z medicinskim razumevanjem spola in s tem zadostiti pravni zahtevi po določitvi ženskega ali moškega spola (interspolni ljudje).

a. DA

b. NE

Obrazložitev:

6. Ali bi podprle_i zakonski predlog, ki bi transspolnim ljudem omogočal pravno priznanje spola na podlagi samoopredelitve (brez zahteve po predložitvi kakršnegakoli potrdila strokovnjakinj_ov)?

a. DA

b. NE

Obrazložitev:

7. Ali menite, da je sodelovanje med šolami in nevladnimi organizacijami, tudi organizacijami LGBTIQ, pomembno?

DA

NE

Obrazložitev:

8. Ali boste s kakršnimikoli ukrepi naslovile_i specifične medvrstniškega nasilja v šolah, ki temelji na homofobiji, bifobiji, transfobiji?

DA

NE

Obrazložitev:

9. Ali bi podprle_i zakonski predlog, ki bi odpravil prepoved skupne posvojitve za istospolne pare?

a. DA

b. NE

Obrazložitev:

10. Ali bi podprle_i zakonski predlog, ki bi odpravili omejitev dostopa do oploditve z biomedicinsko pomočjo za samske osebe in istospolne pare?

a. DA

b. NE

Obrazložitev:

11. Stroka v Sloveniji zavrača t. i. reparativno terapijo (angl. conversion therapy) kot metodo "zdravljenja" homoseksualnosti. Ker pa je področje psihoterapije v Sloveniji neurejeno, menimo, da bi bila smotrna zakonska prepoved tovrstne terapije. Ali bi podprle_i predlog zakona, ki bi reparativno terapijo prepovedal?

a. DA

b. NE

Obrazložitev:

12. Ali bi podprli opredelitev LGBTIQ+ mladih kot posebej ranljive skupine v kontekstu družinskega nasilja?

a. DA

b. NE

Obrazložitev:

13. Ali bi podprli sistemske rešitve, ki upoštevajo specifične potrebe LGBTIQ+ ljudi, ki doživljajo nasilje v družini in v intimnopartnerskih odnosih (npr. vzpostavitev in javno financiranje varnih hiš ali drugih varnih nastanitev za LGBTIQ+ otroke in mladostnice_ke; vzpostavitev in javno financiranje varnih hiš za transspolne ženske ipd.)?

a. DA

b. NE

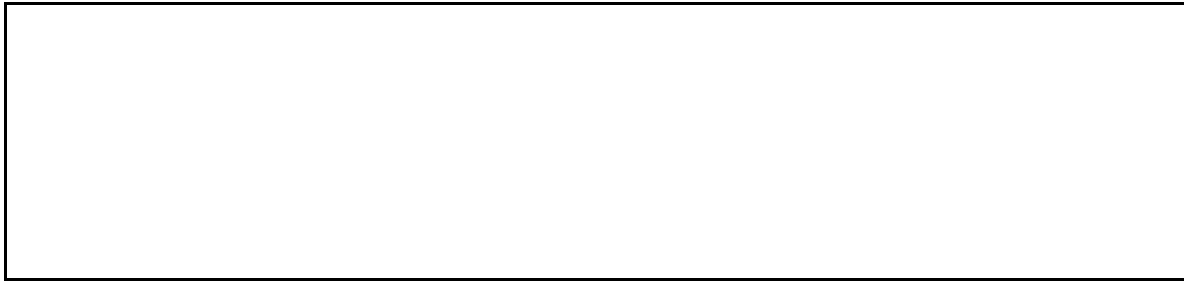
Obrazložitev:

14. Ali bi podprli spremembe, ki bi otrokom do 18. leta oz. v primeru šolanja do 26. leta zagotovile lažje uveljavljanje obveznosti preživljanja s strani staršev?

a. DA

b. NE

Obrazložitev:

Hvala za vaše odgovore. Prosim, pošljite jih na narobe@legebitra.si do 12. 4. 2022.